

REDENGEVENDE OMSCHRIJVING

TUINSTRAAT 6

Datum aanwijzingsbesluit:

04-06-2024

Grondslag:

Gemeentelijk monument overeenkomstig
Erfgoedverordening Gemeente Eindhoven

Monumentnummer:

GM0501

BASISGEGEVENS

Adres	Tuinstraat 6
Stadsdeel	Stratum
Perceelnummer	STM00 E 2747
Categorie	Scholen
Bouwtype	Gangschool
Bouwjaar	1947-1949 (gymzaal kort daarna)
Architect	C.G. Geenen
Opdrachtgever	RK Josephvereniging
Bouwstijl	Delftse School
Kunst	-
Huidige functie	Openbare basisschool De Hasselbraam en Kindercentrum De Droomwereld
Oorspronkelijke functie	RK lagere school voor jongens
Aard van bescherming	De bescherming heeft betrekking op het gehele schoolgebouw uit 1947-1949 en de kort daarna gerealiseerde gymzaal, inclusief het interieur en de bijbehorende erfafscheidingen. De moderne uitbreidingen vallen niet onder de bescherming.
Onderdeel complex	-

OMSCHRIJVING

Omschrijving

Schoolgebouw in Delftse Schooltrant en van het type gangschool, gebouwd in 1947-1949 met iets later uitgevoerde (maar wel tot het oorspronkelijke plan behorende) gymzaal, en bijbehorende erfafscheidingen (aan de Tuinstraat).

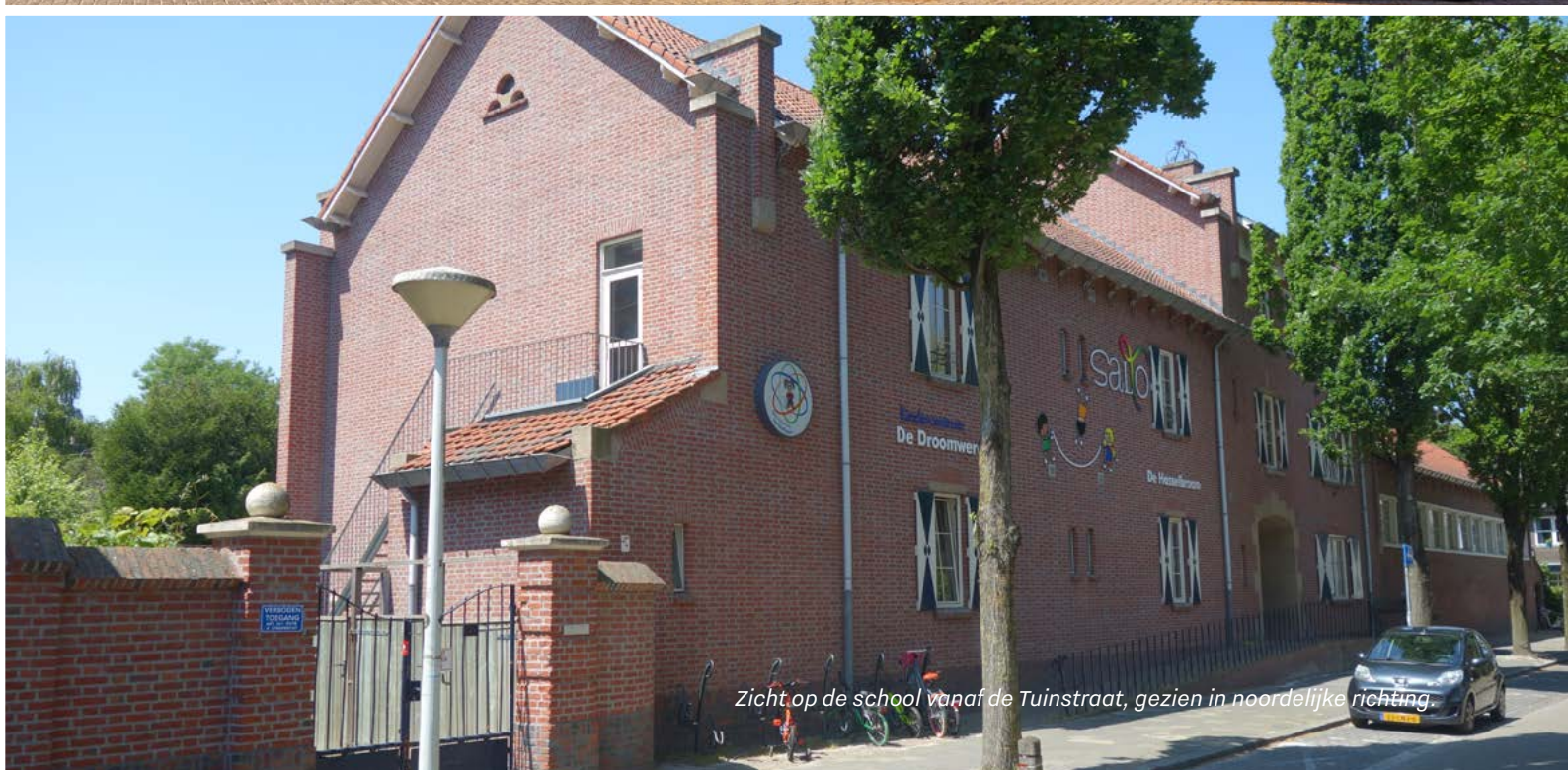
Motivering

Het object, een schoolgebouw uit 1947-1949 met gymzaal en bijbehorende erfafscheiding aan de Tuinstraat, voldoet aan onderstaande criteria en is derhalve beschermenswaardig als gemeentelijk monument in Eindhoven.

Tuinstraat 6 betreft blauwe contour

Aanvullende foto's

De terreinafsluiting aan de zuidzijde van de school, aan de Tuinstraat.

Westelijke kopgevel van de oost-west georiënteerde vleugel.

Zicht op het schoolgebouw vanaf de Tuinstraat in zuidelijke richting, ter hoogte van het centrale drielaags bouwdeel met entree.

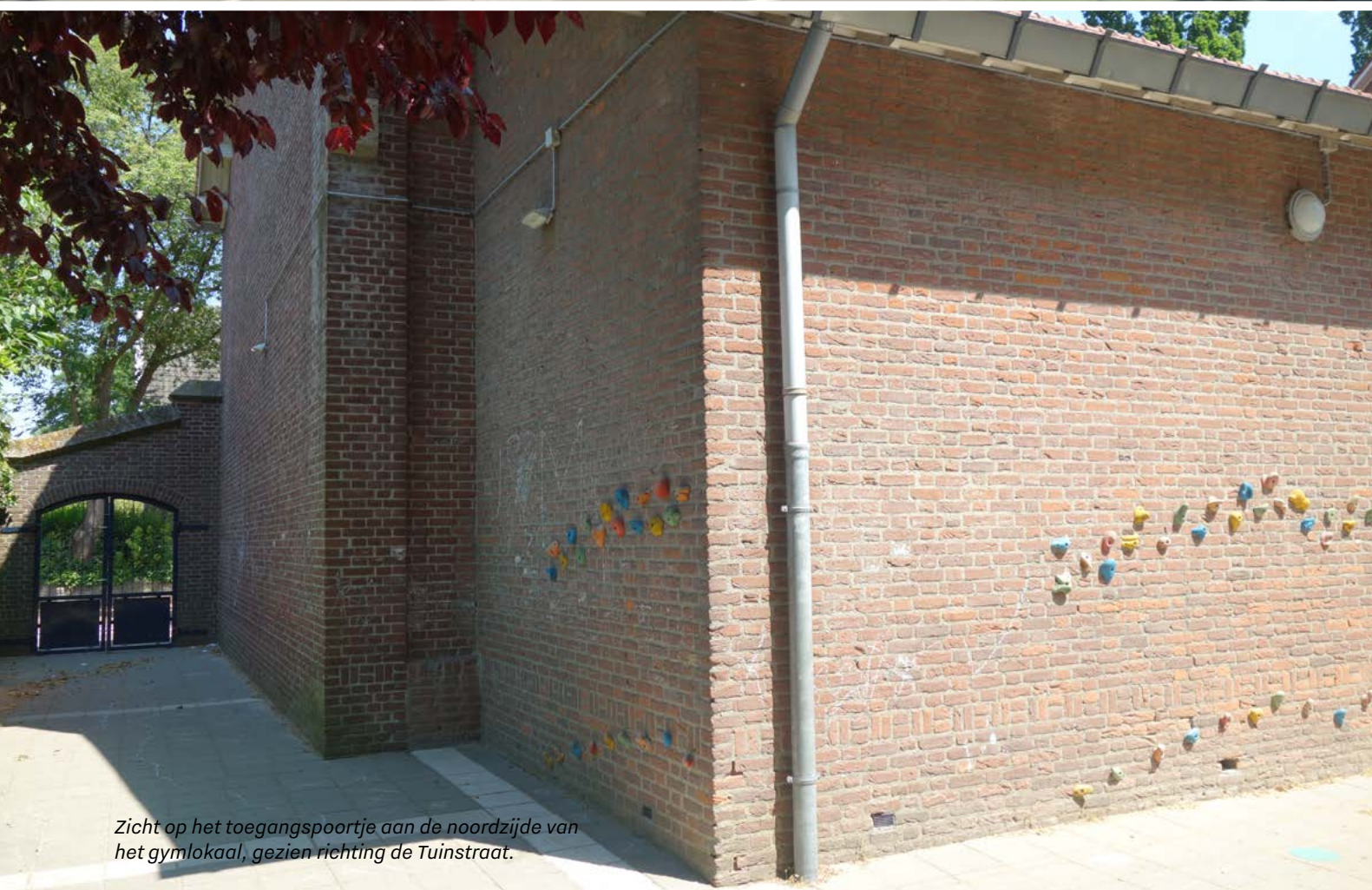
Formele entree van de school, met tufstenen omlijsting.

Bakstenen muurtje met ijzeren poort aan de noordzijde van het gymlokaal, aan de Tuinstraat.

Zicht op het schoolgebouw richting het zuiden, t r hoogte van het gymlokaal (rechts op de voorgrond).

Noordgevel van de oost-west georiënteerde vleugel op het binnenterrein. Door de jongere uitbreiding is de oorspronkelijke noordgevel van deze vleugel niet meer aanwezig.

Zicht op de zuidgevel (links) van de oost-west georiënteerde vleugel met rechts de aansluiting op de evenwijdig aan de Tuinstraat gesitueerde bouwdelen.

Zicht op de zuidoostgevel (links) van de oost-west georiënteerde vleugel met rechts de aansluiting op de evenwijdig aan de Tuinstraat gesitueerde bouwdelen.

Waardering

Architectuur-, bouw-, en kunsthistorische waarde

Het gebouw is van architectuurhistorisch belang vanwege de hoofdropzet, de nog aanwezige stijlkenmerken, de deels opmerkelijke detaillering en materiaaltoepassingen, die typerend zijn voor de traditionalistische bouwtrant. De invullingen van de gevelopeningen zijn gewijzigd op een wijze die refereert aan de oorspronkelijke situatie. Inwendig bleef met name het voorname trappenhuis met centrale hal nog gaaf behouden. Het schoolgebouw is tevens van belang als onderdeel van het oeuvre van de Eindhovense architect C.G. Geenen.

Stedenbouwkundige en/of ensemblewaarde

Het schoolgebouw is door de brede opzet, de gestaffelde bouwmassa met forse pannendaken en de situering met de rooilijn direct aan de straat een sterk beeldbepalend element in de Tuinstraat. De jongere uitbreidingen bevinden zich aan de achterzijde van de school en hebben geen invloed op het gevelbeeld vanaf de openbare weg.

Cultuurhistorische waarde

Er is cultuurhistorische waarde vanwege de oorspronkelijke functie als school. De in beginsel als RK jongensschool opgerichte school (door de St. Jorisparochie) is illustratief voor het rijke Rooms Katholieke verleden van Eindhoven.

Gaafheid en herkenbaarheid

Hoewel het schoolgebouw op punten is gewijzigd en vernieuwd, is het oorspronkelijke concept goed herkenbaar behouden gebleven. De invullingen van de gevelopeningen zijn naar voorbeeld van de oorspronkelijke invullingen vernieuwd en de uitbreidingen hebben plaatsgevonden aan de achterzijde. Hierdoor is het oorspronkelijke karakter en gevelbeeld, met name gezien vanaf de openbare weg, goed herkenbaar behouden.

Zeldzaamheid

Niet van toepassing.

Beschrijving

Ontwikkelingsgeschiedenis

Na de Tweede Wereldoorlog kocht de gemeente Eindhoven een terrein aan de Tuinstraat. Hier realiseerde de rooms-katholieke Sint Jorisparochie, waarvan de kerk zich op een steenworp afstand aan de Sint Jorislaan bevindt, de st. Jorisschool. Deze nieuwe school voor lager onderwijs moest de oude school aan de Jan Smitslaan vervangen. Het ontwerp werd geleverd door de Eindhovense architect C.G. Geenen, die met name actief was in de regio. De gymzaal is een iets jongere toevoeging, maar was al wel voorzien in het oorspronkelijke ontwerp. In 1947 werd gestart met de bouw en in 1949 werd de school geopend. Het gymlokaal kwam kort daarna tot stand. Later kwam de Sint Jansschool uit de Le Sage ten Broeklaan erbij, maar die school werd op 1 september 1957 alweer opgeheven. De leerlingen van die school verhuisden daarom ook naar de Sint Jorisschool. In de jaren 1960 is de naam gewijzigd in St. Jansschool. In deze periode vond ook de overgang plaats van jongensschool naar een gemengde school.

Vanaf 1990 is in het schoolgebouw een openbare basisschool gevestigd, genaamd de Hasselbraam. Tevens is er het Kindercentrum De Droomwereld in ondergebracht.

In de loop der tijd werd het gebouw op diverse punten gewijzigd. Zo zijn inmiddels alle invullingen van de gevelopeningen gewijzigd en vernieuwd. De gevels van het (zonder het gymlokaal) L-vormige schoolgebouw zijn geheel nieuw gevoegd. Aan de noordzijde van de westelijke vleugel (haaks op het volume aan de straat) verrees in omstreeks 2009-2010 een grote 2-laags en platgedekte aanbouw, waardoor de beleefbaarheid van de oorspronkelijke gang langs de lokalen hier grotendeels verloren ging. In de centrale hal werd de kamer voor het hoofd van de school vergroot (een deel van de hal is bij deze ruimte betrokken).

De bordestrap voor de entree in de voorgevel werd uitgebreid met een hellingbaan. Inwendig is de afwerking van het interieur op diverse punten vernieuwd.

Situering en ruimtelijke context

De school werd in 1947-1949 gebouwd op een perceel aan de Tuinstraat, waarop oorspronkelijk een rij woningen was gepland. De Tuinstraat is een oude structuur in Oud-Stratum, die in het interbellum geleidelijk aan werd opgenomen in de stadsuitbreidingen ten zuidoosten van het centrum van Eindhoven. Het straatje kenmerkt zich door de aanwezigheid van nog enkele vroeg twintigste-eeuwse arbeiderswoningen en geschakelde woningen uit het interbellum. De traditionele stratenverkaveling is kenmerkend voor de vooroorlogse stedenbouw in dit deel van Eindhoven. De breed opgezette school met aansluitend gymnastieklokaal voegt zich geheel binnen deze context. Aan de achterzijde steekt een vleugel in het binnenterrein, waar ook de schoolpleinen liggen. Twee markante poortjes geven vanaf de Tuinstraat toegang tot dit binnengebied.

Gebouwbeschrijving

Hoofdvorm

Het betreft een in hoofdzaak L-vormige 10-klassige gangschool, bestaande uit twee haaks op elkaar staande tweelaags vleugels met zadeldaken (met grenen kapconstructie). Op het scharnierpunt bevindt zich een drielaags bouwdeel met zadeldak, waarin een hal met trappenhuis en in de bovenste bouwlaag een handenarbeidlokaal is opgenomen. De daken zijn gedekt met keramische rode pannen en hebben grote overstekken op klossen met zinken goot in ijzeren beugels. De gevels zijn gemetseld in rode baksteen in Vlaams verband, met strekken en gemetselde lekdorpels bij de vensters. De diverse kopgevels zijn voorzien van vlechtingen in de gevel beëindiging. De invullingen van de vensters zijn in het hele schoolgebouw vernieuwd. Het regenwater wordt afgevoerd door (deels) zinken hemalwaterafvoeren.

Kort na de voltooiing van de school is aan de noordzijde aansluitend op/in het verlengde van het drielaags bouwdeel een bakstenen gymnastieklokaal onder zadeldak toegevoegd, geheel in de stijl en materialisering van de oorspronkelijke architectuur. Ook hier zijn de invullingen van de gevelopeningen geheel vernieuwd.

Exterieur bouwdelen evenwijdig aan de Tuinstraat

De voorgevel aan de Tuinstraat (oostgevel) bestaat feitelijk uit drie delen; het tweelaags linker geveldeel, een drielaags middendeel met entree en een hoog eenlaags rechter geveldeel ter plaatse van de gymzaal.

De voorgevel van het tweelaags linker deel bevat per bouwlaag twee vensters met vernieuwd 6-ruits raam en niet oorspronkelijke houten (pseudo) luiken, met daartussen twee smalle vensters met vernieuwd enkelruits raam.

De voorgevel van het drielaags middendeel bevat geheel links twee smalle vensters met vernieuwd enkelruits raam. Verder is links in dit geveldeel een hoofdingang met tufstenen omlijsting opgenomen, bereikbaar via een bordestrap met ijzeren leuning, waarin in een later stadium een rolstoelhellingbaan is gerealiseerd. Rechts in de tufstenen omlijsting is een eerste steen aanwezig met de tekst: "Deze steen is gelegd op de 13de Juli 1948 door Mr. Dr. Lamb Janssens Wethouder van Eindhoven".

De invulling van de getoogde ingang is verder vernieuwd. Rechts van de entree is een 2-delig venster uitgevoerd met twee vernieuwde 6-ruits ramen. Dit venster is voorzien van uit de bouwtijd daterende houten luiken. Ter hoogte van de tweede bouwlaag bevat dit bouwdeel links een venster met vernieuwd 6-ruits raam en een tufstenen lekdorpel, hoekblokken, latei en sluitsteen. Rechts hiervan bevindt zich een 2-delig venster met twee vernieuwde 6-ruits ramen. Beide vensters in deze bouwlaag zijn voorzien van pseudo luiken (niet oorspronkelijk). Ter hoogte van de derde bouwlaag zijn vier vensters met vernieuwd 6-ruits raam uitgevoerd. De twee rechter vensters zijn voorzien van een (niet oorspronkelijke) doorvalbeveiliging. Het drielaags bouwdeel sluit boven af met een gepleisterd fries. De voorgevel van het rechter geveldeel (gymzaal) bevat over de volle breedte van de gevel een aangesloten vensterstrook (hoog in de gevel) met 11 vernieuwde 6-ruits ramen.

De rechter zijgevel (noord) van de gymzaal is een puntgevel en is geheel blind uitgevoerd. De boven de gymzaal uitstekende rechter zijgevel van het drielaags bouwvolume is eveneens vormgegeven als puntgevel en is in het midden voorzien van een uitgemetselde en bovendaks uitstekende bakstenen schoorsteen met (kunst)stenen dekplaat en smeedijzeren bekroning. Links en rechts van deze schoorsteen zijn steeds twee venster uitgevoerd, waarvan één met 4-ruits raam en één met 6-ruits raam (beide vernieuwd).

De linker zijgevel (zuid) van het linker tweelaags bouwdeel aan de straat is rechts in de eerste bouwlaag voorzien van een eenlaags uitbouwje onder lessenaardak. Deze zijgevel bevat boven de uitbouw een tot toegang gewijzigde opening met vernieuwde enkele deur. Deze biedt toegang tot een niet oorspronkelijke (vlucht)trap. In de geveltop is een driedelig rondboog venstertje uitgevoerd met tufstenen accent. Het uitbouwje bevat in de naar de Tuinstraat gekeerde gevel een smal venster met vernieuwd enkelruits raam en het zuidgeveltje is blind uitgevoerd. In de westgevel van het uitbouwje is een toegang opgenomen.

De achtergevel (west) van het gymlokaal is voorzien van een onder een lessenaarsdak aankappende uitbouw (berging) met een toegang met dubbele houten deuren. Deze berging is vermoedelijk (getuige het metselwerk) van iets jongere datum en is geheel op passende wijze (zelfde materiaal en detaillering) uitgevoerd als de rest van het schoolgebouw. Rechts van deze berging bevat de achtergevel van de gymzaal twee, door uitgemetselde lisenen van elkaar gescheiden, forse puien met vernieuwde invullingen en één venster met vernieuwd 4-ruits raam. Boven de puien loopt een doorlopende betonnen latei over de volle breedte van de gevel. Hierop rusten aan de rechter zijde twee door de goot stekende dakhuizen onder zadeldak. Beide vensters in deze dakhuizen bevatten een vernieuwd 2-ruits raam met 4-ruits bovenlicht.

De achtergevel (west) van het tweelaags bouwdeel aan de straat in elke bouwlaag twee reeksen van steeds vijf vensters met vernieuwde 8-ruits ramen. In de eerste bouwlaag is het vijfde venster van links gewijzigd tot toegang. Hiervoor is een gemetselde drie treden hoge trap uitgevoerd.

Exterieur bouwdeel haaks georiënteerd op de Tuinstraat

Haaks op het centrale drielaags bouwdeel aan de Tuinstraat sluit aan de westzijde een tweede tweelaags vleugel aan. Tegen de noordgevel van deze vleugel is in omstreeks 2009-2010 een forse tweelaags platgedekte uitbreiding gerealiseerd. Hierdoor is de oorspronkelijke noordgevel van deze vleugel verdwenen.

De westelijke kopgevel van deze vleugel bevat in de eerste bouwlaag een getoogde toegang (mogelijk oorspronkelijk een venster) met vernieuwde invulling. Daarboven is een venster met vernieuwd 12-ruits raam aanwezig. Aangezien dit venster niet op de oorspronkelijke bouwtekening staat en deze

is uitgevoerd met een afwijkende raamverdeling en lekdorpel is dit mogelijk een later aangebrachte gevelopening. Geheel boven in de geveltop is een driedeling rondboog venster uitgevoerd met tufstenen detail.

De zuidgevel van dit bouwdeel bevat geheel rechts, nabij de aansluiting op het bouwdeel evenwijdig aan de Tuinstraat en ter plaatse van het trappenhuis, een hoog venster met vernieuwd 18-ruits raam. Dit venster is geplaatst boven een borstwering met sober siermetselwerk. Hieronder is een kelder-venster met vernieuwd 6-ruits raam aanwezig, achter een ijzeren hekwerk. Verder naar links bevat deze gevel drie reeksen van steeds vijf vensters met vernieuwde 8-ruits invullingen.

Interieur

Het interieur bevat nog enkele oorspronkelijke elementen, zoals het tochtportaal met tegellambrisering, de centrale hal met stucplafond met bas-reliëf en het trappenhuis met markante tufstenen zuilen onder rondbogen. De uit de bouwtijd daterende bordestrap heeft kunststenen of natuurstenen treden en betegelde stootborden, bordessen en plint. Tevens is hier nog een fraaie smeedijzeren trapbalustrade met geprofileerde houten greep. In het trappenhuis is een plaquette openomen met reliëfvoorstelling van Sint Joris en de draak en de tekst: "1922 Aangeboden door de oud leerlingen 1947".

Door de uitbreiding tegen de oost-west georiënteerde vleugel is hier de gangstructuur langs de klaslokalen grotendeels verloren gegaan. Dit geldt ook voor de gang in de begane grond van de evenwijdig aan de straat gelegen tweelaags vleugel, als gevolg van wijzigingen in de indeling.

In diverse klaslokalen is de wand tussen het lokaal en de gang nog voorzien van rondboog- en korfboogvormige uitsparingen en een korfboogvormig venster met 6-ruits raam. Onder dit venster was in de oorspronkelijke situatie een lage vaste kast uitgevoerd. Deze is bij enkele lokalen (op de begane grond grotendeels verdwenen) in hoofdvorm nog aanwezig.

In de hal, het trappenhuis en in de gangen is een lambrisering in (email)stuc uitgevoerd onder een geprofileerde lijst.

Perceelinrichting / tuin

Op de noordzijde van de gymzaal sluit een bakstenen muurtje aan met ijzeren spijlenhekwerk. Aan de zuidzijde bevindt zich een bakstenen poort met ijzeren spijlenhek tussen gemetselde posten met bolvormige bekroningen en vleugelmuren. Aan de noord- en zuidzijde van de oost-west georiënteerde vleugel, is een vrijwel geheel met betontegels bestraat schoolplein met moderne speeltoestellen en een berging.